

Handläggare: Gudrun Staf-Torstensson
tfn 508 08 021

Kungsholmens stadsdelsnämnd
Sammanträde 06 04 27

Uppföljning av sociala insatser inom ramen för hemtjänst

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner rapporten.

Göran Månsson
Stadsdelsdirektör

Kerstin Ohlsson
Verksamhetschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden beslutade i maj 2004 att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att göra en uppföljning av sociala insatser i hemtjänsten. Förvaltningen har därför under tiden september – november 2005 gjort en kartläggning. För cirka 30% av de äldre, som fått något biståndsbeslut under perioden, har beslutet innefattat någon social insats. Ingen har under samma tidsperiod fått avslag. En stickprovsundersökning visar att cirka 70 % av de beviljade insatserna alltid eller ibland blivit utförda. Av de personer som aldrig eller bara ibland fått någon social insats har över hälften själva tackat nej. Resultatet visar inte på några större förändringar jämfört med en liknande kartläggning genomförd 2003/04.

Information om sociala insatser sker genom de gängse kanaler som används av äldreomsorgen. Möjlighet att få dagvård, ledsagarservice och avlösning i hemmet framgår av stadens broschyr Service för äldre i Stockholm. Information om möjligheten att få sociala insatser inom hemtjänsten ges även av biståndshandläggarna i samband med utredningen av pensionärens behov.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Äldre och funktionshindrade.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden beslutade i maj 2004 att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att 2005 göra en uppföljning av sociala insatser i hemtjänsten. Förvaltningen har därför under tiden september – november 2005 registrerat hur många som ansökt om och beviljats sociala insatser och genom stickprov gjort en uppföljning av dessa. En liknande kartläggning gjordes under november 2003 - januari 2004 på uppdrag av stadsdelsnämnden efter en skrivelse från Didar Samaletdin m fl (fp).

Bakgrunden var att socialstyrelsen 2002 gjorde en kartläggning av det ”sociala innehållet” i hemtjänsten i 23 kommuner eller kommundelar i landet. (Rapporten Är det skäligt att bry sig om själen? Socialstyrelsen 2003-109-20) Kartläggningen hade sin utgångspunkt i en ändring 2002 i socialtjänstlagen 5 kap 4§, som innebar att äldre ska ha möjlighet till en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Resultatet av socialstyrelsens kartläggning visade att i de undersökta kommunerna uppmärksammades sociala behov och insatser endast i liten omfattning.

Resultat av kartläggningarna på Kungsholmen 2003/04 och 2005

Antal beviljade insatser 2003/04 och 2005 framgår av nedanstående tabell.

Beviljade insatser	2003/04		2005	
Antal personer med nytt biståndsbeslut fattat under perioden	674		671	
Antal personer med beslut om social insats under perioden	171	25%	209	31%

Under de undersökta tremånadersperioderna har 25% respektive 31 % av personerna med nytt biståndsbeslut beviljats en social insats. Ingen har under samma perioder fått avslag.

De vanligaste sociala insatserna har båda åren gällt ledsagning, dagvård, promenader och följeslagare vid inköp av sociala skäl. Andra exempel är social samvaro vid måltid, kontaktperson, tidningsläsning, trygghetsringning och avlösning av anhörig i hemmet. Trygghetslarm eller korttidsvård pga avlastning innefattas inte.

I uppföljningen 2005 har 45 slumpvis utvalda pensionärer eller anhöriga kontaktats per telefon. År 2004 kontaktades 40 personer. Utförda insatser framgår av nedanstående tabell.

Utförda sociala insatser	2003/04		2005	
Alltid eller ofta	16	40%	24	53%
Ibland/delvis	10	25%	7	16%
Aldrig	11	28%	11	24%
Övriga (minns ej)	3	7%	3	7%

2005 har 69% (31 personer) av de tillfrågade alltid eller ibland fått de sociala insatserna utförda. Motsvarande andel 2003/04 var 65 % (26 personer).

Av de 18 personer som 2005 aldrig eller endast ibland fått sociala insatser utförda har elva själva tackat nej eller inte beställt tjänsten (ledsagning). Sju av dem har inte blivit eller brukar inte bli tillfrågade av hemtjänstpersonalen. Motsvarande siffror 2003/04 var 12 respektive nio personer. Som orsak till att man tackat nej har många uppgivit att man inte velat gå ut av hälsoskäl eller att vädret och halkan inte inbjudit till utevistelse. 2003/04 uppgav flera pensionärer att vårdbiträdena hänvisade till personalbrist eller att de inte hade tid att utföra tjänsterna. Sådana kommentarer förefaller inte lika vanliga 2005.

Förvaltningens synpunkter

Socialstyrelsens kartläggning visade att få pensionärer ansöker om sociala insatser. Cirka 15% av alla med någon form av bistånd beviljades sociala insatser i de kommuner, som socialstyrelsen undersökte. På Kungsholmen beviljas cirka 25 - 30% av hjälptagarna sådana insatser, vilket alltså är en större andel. Biståndshandläggarna har under de aktuella tidsperioderna

instruerats att bevilja sociala insatser i samma utsträckning som tidigare. Resultatet ger därför troligen en ganska rättvisande bild.

Eftersom materialet är litet, är det svårt att dra några långtgående slutsatser av jämförelse mellan de båda åren. Möjligen ges en fingervisning om att sociala insatser utförs i större utsträckning under sommarhalvåret än under vinterhalvåret, beroende på att pensionärerna då är mer benägna att gå ut. Socialstyrelsens undersökning bygger, vad gäller denna del, på intervjuer med grupper av olika yrkeskategorier i allmänna termer, varför någon jämförelse inte kan göras i siffror. Intrycket är dock att fler av de beviljade insatserna verkligen utförs på Kungsholmen än vad som framkom i socialstyrelsens undersökning. Inom ramen för forskningsprojektet Study on Aging and Care (SNAC) kommer man att under 2006 genomföra en studie av hur stor del av den beviljade hemtjänsten som utförs i praktiken.

Information om sociala insatser sker genom de gängse kanaler som används av äldreomsorgen. Möjlighet att få dagvård, ledsagarservice och avlösning i hemmet framgår av stadens broschyr Service för äldre i Stockholm. Information om möjligheten att få sociala insatser inom hemtjänsten ges även av biståndshandläggarna i samband med utredningen av pensionärens behov.

I vår undersökning framkommer att en vanlig orsak till att insatsen inte blir utförd är pensionären själv avstår av olika skäl. I de fall pensionären önskar, men inte får, insatsen utförd, uppdagas detta i allmänhet vid den årliga individuella uppföljningen, som biståndshandläggarna gör, eller genom att pensionären själv hör av sig. Biståndshandläggarna tar då kontakt med den aktuella utföraren för att komma tillrätta med bristerna. I förekommande fall skrivs klagomålsblankett, som skickas till utföraren för besvarande och åtgärd.
